

Il rumantsch en il parlament

In avegnir intschert

DA LUCAS DEPLAZES / ANR

■ **Votums rumantschs en il parlament federal èn rars, fitg rars. E tuttina exista il rumantsch en noss parlament a Berna sco vus vesais qua. Ed el vegn schizunt documentà.** «*Stimadas damas, stimads signurs. La moziun fa ina dumonda che stat a cor al cussegl federal. Jau sun persuadi che nus essan tuts d'accord che la protecciun e la promoziun dal rumantsch èn da considerar sco ina obligaziun culturala prioritara da noss pajais. La constituziun e la lescha da linguas dattan al rumantsch in status da lingua naziunala e da lingua uffiziala per il contact cun burgaisas e burgais. Dentant bler dapli che questa determinaziun legala èsi la schientscha che la lingua e cultura rumantscha na pon betg vegnir separadas da nossa identitad naziunala che dat a questa dumonda sia impurtanza.*»

Quest confess en favur da nossa lingua rumantscha ha fatg cusseglier federal *Alain Berset*, il minister federal da la cultura, a chaschun da la debatta davart la moziun dad anteriur cusseglier dals stadis *Theo Maissen* en connex cun il rumantsch sin il stgalim universitar. Questa constataziun d'eminente impurtanza politica è er francada en il Bulletin uffizial, grazia a *Barbara Schenk Seiler*, che ha emprendì rumantsch. Dapi var 10 onns è ella occupada tar ils servetschs dal parlament e protocolescha votums dal parlament en tudestg e rumantsch. *Barbara Schenk Seiler*, l'anteriura scolasta

Barbara Schenk Seiler ha procurà durant ils ultims 10 onns per la documentaziun dals votums rumantschs en il parlament federal.

FOTO L. DEPLAZES

secundara bernaisa, lavura var 25 onns tar ils servetschs dal parlament. Ella scriva dasper las linguas naziunals er spagnol ed in pau ollandais. Sias experientschas cun il rumantsch en il parlament sajan stadas positivas, ha ella sincerà sin dumonda da l'anr.

Il rumantsch, ina perla linguistica

Naturalmain che votums rumantschs èn fitg rars en il parlament federal. Ma gist perquai gaudan vuschs rumantschas valur da raritad. Diever dal rumantsch fan ina giada u l'autra parlamentararis u commembers dal cussegl federal en connex cun fatschentas che pertutgan noss interess. Per ordinari discurran in pèr pèds rumantschs novas elegidas cusseglieras federalas u novs cussegliers federali. Ina constataziun hai jau pudì far. Tgi che discurra en il parlament federal rumantsch gauda mintgamai ina atenziun tut speziala, uschè sco sch'ils auditurs pruvasan da vulair chapir insatge u da chattar qua u là ina pronunzia in pau torta. Grazia a la raritad munta in votum rumantsch insatge spezial, zaco sco ina perla en quest mund plitost tudestg. La discussiun en il parlament federal vegn fatga per 75% en tudestg e var 25% en franzos. Il talian vegn gnanc sin in procent.

Tgi s'occupescha dal rumantsch en l'avegnir?

Barla Schenk Seiler banduna per la fin da quest mais ils servetschs dal parlament. L'Agentura da novitads rumantscha ha

vulì savair dal schef dal Bulletin uffizial, *François Comment*, tgi che surpiglia en l'avegnir l'incumpensa da documentar ils votums rumantschs en il parlament. Sco quai che ha confermà *Comment* è ses uffizi vidlonder da tshertgar ina soluziun ensemen cun la chanzlia chantunala e la Lia Rumantscha. Il servetsch dal Bulletin uffizial vul examinar ina schliaziun er en connex cun il postulat da cusseglier naziunal *Martin Candinas* che postulescha ina homepage davart il parlament en rumantsch.

Il Bulletin uffizial

Tut ils singuls votums en il cussegl naziunal ed en il cussegl dals chantuns vegnan documentads pled per pled en il Bulletin uffizial, immediat ed en il linguatg original. Durant las sessiuns èn var 30 persunas occupadas cun la documentaziun. Mintga oratur retschaiva ses agen text per examinaziun avant che quest vegn protocollà uffizialmain. Votums rumantschs vegnan, tenor la lescha federala da linguas, documentads en rumantsch grischun. (En parantesa vegn aschuntà l'idiom.)

Il Bulletin uffizial è public. Mintgin po leger las singulas intervenziuns e debattas sin l'Internet.